

Sygn. akt I NSW 22/20

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi W.P. - pełnomocnika wyborczego Komitetu
Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej S.G.
o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej postanowieniem Sądu
Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2020 r., sygn. akt I NSW 11/20,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 17 czerwca 2020 r.,

postanawia:

odrzuć skargę.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 7 kwietnia 2020 r. W.P. – pełnomocnik Komitetu Wyborczego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej S.G. (dalej: Skarżąca) wniosła o stwierdzenie nieważności postępowania w sprawie zakończonej postanowieniem Sądu Najwyższego z 6 kwietnia 2020 r. (I NSW 11/20). Postanowieniem tym Sąd Najwyższy oddalił skargę pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej S.G. na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej nr [...] /2020 z dnia 30 marca 2020 r. w sprawie odmowy rejestracji kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto Skarżąca wniosła o: rozstrzygnięcie co do istoty sprawy w sprawie skargi na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej nr [...] /2020 z dnia 30 marca 2020 r., wyłączenie

sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego oraz Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, wydanie postanowienia zabezpieczającego, polegającego na wstrzymaniu przeprowadzenia wyborów do czasu wydania prawomocnego rozstrzygnięcia, rozpoznania sprawy w trybie wyborczym, ewentualnie poza kolejnością, zwolnienie z ewentualnych kosztów sądowych.

Skarżąca w uzasadnieniu wniesionego przez siebie pisma wskazała, że nieważność postępowania zachodzi ze względu na naruszenie przepisów:

1. art. 379 pkt 4 k.p.c. – z uwagi na to, że skład orzekający był sprzeczny z przepisami prawa albo jeżeli w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy prawa;

2. art. 379 pkt 5 k.p.c. – z uwagi na to, że strona była pozbawiona możliwości obrony swoich praw.

Dodatkowo, jako „uzupełniającą podstawę wznowienia postępowania” z powodu nieważności postępowania, zostały wskazane przepisy art. 401 pkt 1 k.p.c. oraz art. 401 pkt 2 k.p.c. Skarżąca powołała ponadto wiele dalszych przepisów: art. 48 § 1 k.p.c. i art. 49 § 1 k.p.c., art. 304 § 7 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz.U. 2019, poz. 683; dalej: k.wyb.) oraz art. 1, art. 41, art. 80 § 1, art. 83 § 1 i art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. 2019, poz. 825; dalej: uSN), które zostały naruszone, co skutkowało nieważnością postępowania w sprawie I NSW 11/20. Skarżąca uznała również, że sędziowie wydający powyższe postanowienie działali wspólnie, w porozumieniu oraz na szkodę kandydata na Prezydenta RP S.G.. Ponadto, zgłosiła zastrzeżenia co do terminu, w którym skarga została rozpoznana – jej zdaniem, rozpoznanie skargi złożonej w dniu 31 marca 2020 r. powinno nastąpić w dniu 3 kwietnia 2020 r. oraz wcześniej niż spraw oznaczonych późniejszymi sygnaturami. Zdaniem Skarżącej doszło do manipulacji w przydziale spraw sędziom orzekającym w składach rozpoznających jej skargę i analogiczne skargi na uchwały Państwowej Komisji Wyborczej (dalej: PKW). Skarżąca twierdzi ponadto, że sam skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa – m.in. z uwagi na rekomendację orzekających sędziów przez obecną Krajową Radę Sądownictwa. Uznała tę przesłankę za skutkującą ich wyłączeniem z mocy prawa. Zarzuciła

sędziom ponadto brak obiektywizmu, przekładający się na pominięcie przez nich prawie wszystkich kluczowych argumentów przemawiających za słusnością i koniecznością uwzględnienia wniesionej uprzednio skargi.

W piśmie Skarżąca ponownie zaskarżyła uchwałę nr [...] /2020 PKW z dnia 30 marca 2020 r. w sprawie odmowy rejestracji kandydata na Prezydenta RP S.G. oraz wniosła o uchylenie zaskarżonej uchwały PKW i rejestrację kandydata na Prezydenta RP.

Pismem z dnia 22 kwietnia 2020 r. Skarżąca została wezwana do sprecyzowania charakteru pisma z dnia 7 kwietnia 2020 r. poprzez wskazanie, czy stanowi ono: 1) skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ i nast. k.p.c.), 2) skargę o wznowienie postępowania (art. 399 i nast. k.p.c.), 3) wniosek o unieważnienie prawomocnego orzeczenia (art. 96 uSN), 4) inny środek prawny, przewidziany przepisami prawa – pod rygorem uznania, że pismo to stanowi skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

W piśmie z dnia 27 kwietnia 2020 r. Skarżąca doprecyzowała, że jej pismo z dnia 7 kwietnia 2020 r. ma charakter skargi o wznowienie postępowania. Ponownie powołała się w nim na naruszenie przepisów art. 379 pkt 4 i 5 k.p.c., jak również art. 401 pkt 1 i 2 k.p.c., art. 48 § 1 k.p.c., art. 49 § 1 k.p.c. W kolejnym piśmie z dnia 30 kwietnia 2020 r. Skarżąca powołała się dodatkowo na przepis art. 403 § 2 k.p.c. – w związku z wykryciem takich faktów lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Zdaniem Skarżącej, taki charakter ma nieuwzględnienie przez skład orzekający w sprawie I NSW 11/20 większości podniesionych zarzutów. Pismem z dnia 14 maja 2020 r. wniesione zostało przez S.G. ponaglenie do rozpoznania spraw toczących się przed Sądem Najwyższym w jego sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżąca wskazała, że wniesione przez nią pismo ma charakter skargi o wznowienie postępowania w oparciu o przepisy art. 399 k.p.c. i nast. i w tym

zakresie podnosi zarzuty. Zgodnie z przepisem art. 399 § 1 k.p.c., w wypadkach przewidzianych w dziale niniejszym [Dział VI. Wznowienie postępowania] można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem. Wznowienia postępowania można żądać również w przypadku postępowania nieprocesowego, jakimi jest m.in. postępowanie, w którym Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę na postanowienie PKW o odmowie rejestracji kandydata na Prezydenta RP (art. 304 § 7 k.wyb.). W tym przypadku zastosowanie znajduje przepis art. 524 § 1 k.p.c., zgodnie z którym uczestnik postępowania może żądać wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy, jednakże wznowienie postępowania nie jest dopuszczalne, jeżeli postanowienie kończące postępowanie może być zmienione lub uchylone. Można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności:

- 1) jeżeli w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona albo jeżeli orzekął sędzia wyłączony z mocy ustawy, a strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia;
- 2) jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź jeżeli wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania; nie można jednak żądać wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania ustała lub brak reprezentacji był podniesiony w drodze zarzutu albo strona potwierdziła dokonane czynności procesowe (art. 401 k.p.c.).

Wznowienie postępowania jest ponadto możliwe, jeżeli: Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie (art. 401¹ k.p.c.); wyrok został oparty na dokumencie podrobionym lub przerobionym albo na skazującym wyroku karnym, następnie uchylonym; wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa (art. 403 § 1 k.p.c.); w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich faktów lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu (art. 403 § 2 k.p.c.) oraz jeżeli na treść wyroku miało wpływ postanowienie niekończące postępowania w sprawie, wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny

z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, uchylone lub zmienione zgodnie z art. 416¹ k.p.c. (art. 403 § 4 k.p.c.).

Ustosunkowując się do zarzutów poniesionych przez Skarżącą, w pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że wniosek o wyłączenie sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Izby Dyscyplinarnej został rozpatrzony i oddalony postanowieniem Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2020 r. (I NWW 46/20).

Wskazując podstawy wznowienia postępowania w sprawie I NSW 11/20 Skarżąca powołała się na jego nieważność, z uwagi na to, że skład orzekający był sprzeczny z przepisami prawa. Skarżąca upatrywała tej sprzeczności w przedstawieniu Prezydentowi RP wniosków o powołanie członków składu orzekającego do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 3, dalej: ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r.). W sprawie I NSW 11/20 Skarżąca nie domagała się wyłączenia zasiadających w składzie orzekającym sędziów jako nieuprawnionych do orzekania lub wyłączonych z mocy ustawy. Sformułowała ten zarzut dopiero po wydaniu orzeczenia w tej sprawie.

Ustosunkowując się do podniesionego zarzutu należy rozważyć dwa zagadnienia wynikające wprost z treści art. 401 pkt 1 k.p.c. Zgodnie z powołanym przepisem, można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności, jeżeli w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona albo jeżeli orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy, a strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia. W konsekwencji dla skuteczności podniesionego zarzutu należy wykazać, że strona przed uprawomocnieniem orzeczenia nie mogła domagać się wyłączenia sędziego (sędziów), a ponadto powinna przedstawić dowody na to, że w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona albo orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy.

Zgodnie z przepisem § 13 ust. 1 zarządzenia nr 23/2018 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych lub innych jednostek administracyjnych w Sądzie Najwyższym (instrukcja biurowa) przed każdą rozprawą (posiedzeniem) sekretariat sporządza wykaz spraw

(wokandę). Wokanda zawiera imiona i nazwiska członków składu orzekającego ze wskazaniem przewodniczącego oraz sprawozdawcy, sygnatury akt spraw wyznaczonych do rozpoznania ze wskazaniem stron oraz salę i godzinę, na którą wyznaczono rozpoznanie sprawy. Informacje zawarte w wokandzie, w tym dotyczące składu orzekającego, są dostępne na stronie internetowej Sądu Najwyższego, w zakładce e-Wokanda (<http://www.sn.pl/sprawy/SitePages/e-Wokanda.aspx>), jak również mogą być udzielane osobom zainteresowanym, poprzez m.in. kontakt telefoniczny lub mailowy z sekretariatem danej izby. Skarżąca nie przedstawiła żadnej argumentacji, która świadczyłaby o tym, że przed rozpoznaniem sprawy I NSW 11/20 sekretariat zaniechał sporządzenia wokandy lub w inny sposób uniemożliwiono jej uzyskanie informacji o składzie orzekającym. Skarżąca miała zatem obiektywną możliwość podnieść wówczas zarzut wyłączenia sędziów – czego nie zrobiła. W konsekwencji zarzut ten należy uznać za bezpodstawny.

Co więcej, nawet przy hipotetycznym założeniu, że Skarżąca nie знаła imion i nazwisk sędziów zasiadających w składzie orzekającym w sprawie I NSW 11/20, ocena tego zarzuty pozostałaby taka sama. Jego treścią było bowiem rozpoznawanie jej skargi na uchwałę PKW przez sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, którzy w całości zostali powołani przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. Rozpoznawanie skarg na odmowę rejestracji kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej należy do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego (zgodnie z przepisem art. 26 § 1 uSN). Skarżąca, jako pełnomocnik wyborczy kandydata na Prezydenta RP, była osobą uprawnioną do występowania na rzecz komitetu i w imieniu komitetu wyborczego. Z całą pewnością można było wymagać o niej wiedzy o tym, że sprawa zostanie rozpoznana przez sędziów orzekających w tej izbie, a mimo to wraz ze skargą zarejestrowaną jako I NSW 11/20 nie złożyła wniosku o ich wyłączenie.

Ponadto, domagając się wyłączenia sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego Skarżąca nie przedstawiła żadnych dowodów na to, że w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona albo że

orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy, poza ogólnym wskazaniem, że powołał ich Prezydent RP na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. Wobec tak sformułowanych zarzutów podnieść należy, po pierwsze, że w przypadku, gdy osoba wnioskująca o wyłączenie sędziego wnosi o ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, wniosek taki pozostawia się bez rozpoznania (art. 26 § 3 uSN). Taki charakter ma wniosek, w którym został podniesiony zarzut rekomendowania sędziów przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 czerwca 2020 r., I NWW 43/20; z 19 maja 2020 r., I NWW 33/20; z 13 maja 2020 r., I NWW 22/20). Po drugie, wniosek Skarżącej o wyłączenie sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Izby Dyscyplinarnej został rozpatrzony i oddalony postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2020 r. (I NWW 46/20). Z powyższych względów zarzut ten nie mógłby stanowić podstawy do wznowienia postępowania w oparciu o przepis art. 401 pkt 1 k.p.c.

Chybiony jest również zarzut z przepisu art. 401 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którym możliwe jest żądanie wznowienia postępowania, jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź jeżeli wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania. Skarżąca nie została pozbawiona możliwości wniesienia skargi, jak również nie wykazała żadnych okoliczności świadczących o pozbawieniu jej możliwości działania w sprawie. Jediną bowiem czynnością, którą mogła podjąć, było złożenie skargi (co uczyniła). W orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie podnosi się, że „[s]trona zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy doszło do całkowitego pozbawienia jej możliwości obrony swych praw, a więc gdy znalazła się w takiej sytuacji, która uniemożliwia, a nie tylko utrudniła lub ograniczyła popieranie przed sądem dochodzonych żądań” (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 września 2007 r., V CZ 88/07). Skarga złożona przez Skarżącą została tymczasem przyjęta do rozpoznania i zapadło w jej zakresie prawomocne postanowienie. To, że treść rozstrzygnięcia nie satysfakcjonuje Skarżącą,

nie oznacza, że była ona pozbawiona możliwości działania w danej sprawie. Tym bardziej, nie można utożsamiać braku możliwości kandydowania w wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z brakiem możliwości działania w sprawie dotyczącej skargi na odmowę rejestracji kandydata.

Analogicznie potraktować należy zarzut z przepisu art. 403 § 2 k.p.c., zgodnie z którym można również żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich faktów lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. W orzecznictwie przyjmuje się, że nowe okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, to takie fakty, z których strona nie mogła skorzystać w postępowaniu prawomocnie zakończonym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZ 17/15). Skarżąca nie powołuje żadnych nowych faktów i środków dowodowych, na które nie powoływałaby się wcześniej. Treść jej pisma w znacznym zakresie powiela zarzuty podniesione uprzednio. Nie można zatem mówić o ich „wykryciu” ani braku możliwości powołania się na nie wcześniej. Nie ma charakteru wznowieniowego okoliczność pominięcia w uzasadnieniu postanowienia części zarzutów, na które powoływała się w swojej skardze Skarżąca, zwłaszcza że oddalenie skargi zostało oparte o przesłankę ustawową (brak dołączenia do zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przynajmniej 100.000 podpisów obywateli mających prawo wybierania do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej), co do której nie zaistniała żadna zmiana w przedstawionym stanie faktycznym.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie przepisu art. 410 § 1 k.p.c. postanowił jak w sentencji.